

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

В. С. ІДЗЬО (Росія, Москва)

СВЯТКОВЕ ЗАСІДАННЯ З НАГОДИ 7-ї річниці УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО КЛУБУ МОСКВИ

7 квітня 2002 р. у приміщенні Культурного центру України в Москві відбулося святкове засідання з нагоди 7-ї річниці УІК. На ньому були присутні члени Ради та члени Українського історичного клубу, випускники історичних факультетів і почесні гості: секретар Конгресу національних об'єднань Росії *О. О. Григорович*, завідувач відділу українсько-російської історії Російського державного гуманітарного університету, д-р істор. наук, проф. *Г. О. Санін*; науковий співробітник Інституту російської історії Російської академії наук, д-р істор. наук, проф. *В. І. Котов*; провідний фахівець Інституту слов'янознавства Російської академії наук, д-р істор. наук, проф. *Б. М. Флоря*; завідувач відділу історії східного слов'янства Інституту слов'янознавства Російської академії наук, проф. *Л. Є. Горизонтов*; провідний науковий співробітник музею історії м. Москви, д-р істор. наук, проф. *А. Л. Хорошкевич*; провідний фахівець Інституту історії Російської академії наук, д-р істор. наук, проф. *В. М. Кабузан*; провідний співробітник Інституту російської історії, д-р істор. наук, проф. Московського державного університету *Є. Г. Задорожнюк*; директор Центру україністики і білорусистики, проф. *М. Д. Дмитрієв*; завідувач кафедри південно-західних слов'ян Московського державного університету, д-р істор. наук, проф. *В. М. Матвеев*; директор центру ім. Вернадського при МДУ, д-р істор. наук *В. П. Волков*; генеральний директор Культурного центру України в Москві, д-р істор. наук *В. Ю. Мельниченко* та ін.

З вступною промовою виступив голова УІК, проф. *В. С. Ідзьо*, який привітав присутніх з великим святом — 7-ю річницею Українського історичного клубу, розповів про діяльність і здобутки останнього. Зокрема, *В. С. Ідзьо* зазначив, що за 7 років УІК видав 1 Український Історичний Альманах Росії (М., 1995); 10 номерів Української історичної газети в Росії (М., 1996—1997); 6 томів 7 книг Наукового вісника Українського історичного клубу (М., 1997—2002); провів ряд наукових конференцій “Українське питання в Росії”, “Українсько-російські відносини на зламі тисячоліть”, “Українська діаспора в Росії”. 28—29 листопада 2002 р. УІК проведе в Москві наукову конференцію “Українська діаспора в Росії”.

Від Культурного центру України в Москві УІК привітав його директор, д-р істор. наук *В. Ю. Мельниченко*, який наголосив, що Український історичний клуб робить важливу роботу у розбудові української науки, освіти та культури в Росії. Культурний Центр буде всебічно допомагати УІК насамперед у його наукових засіданнях і конференціях, які проводить щорічно.

Із сьомою річницею УІК привітав його почесний член, автор праці “Україна в поштових листівках” *М. С. Забочень*, який побажав і далі працювати на благо розбудови української історичної науки в Росії.

На адресу УІК прийшли привітання із США від закордонного члена Ради УІК, д-ра філол. наук, проф., віце-президента Міжнародної академії інформатизації *Б. Г. Чопика*.

З України — від закордонного члена Ради УІК, д-ра філол. наук, проф., акад., голови Вченої Ради Українського університету м. Москви *П. П. Кононенка*; від закордонного почесного члена УІК, д-ра істор. наук, проф., акад. *В. В. Грабовецького*.

З Канади — від члена Ради українських професіоналістів Канади, представника УІК у Канаді пана *Василя Буртяка*.

Від голови Асоціації українців Уралу, заступника голови Об'єднання українців в Росії, д-ра мінералогічних наук, проф., зав. кафедрою мінералогії, представника Українського університету в Уральському регіоні — *С. Г. Паняка* та ін.

Засідання завершилося презентацією нової монографії професора *В. С. Ідзьо* “Ранньослов'янське суспільство та ранньослов'янська державність і зародження та становлення християнства на території України”. Львів, 2001, рецензованої вченими Росії, України, Польщі, та демонстрацією документального фільму, подарованого УІК науковцями Польщі “Зародження слов'янських громад і міст”.

Я. Д. ІСАЄВИЧ (Львів)

80-річчя ІСТОРИКА Й БІБЛІОТЕКОЗНАВЦЯ Л. БІЛАСА

З нагоди 80-річчя історика й бібліотекознавця Лева Біласа Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича провів наукову конференцію й опублікував бібліографічний показник праць вченого. У вступній статті до показника Я. Ісаєвич висвітлює біографію Л. Біласа, характеризує його основні праці.

Лев Білас закінчив Першу українську гімназію у Львові, студіював історію на філософічних факультетах Віденського і Гайдельберзького університетів, де серед його вчителів були Карл Ясперс, Альфред Вебер, Отто Фосслер, Йоганнес Кюн. 1957—1959 рр. — працівник редакцій часопису “Сучасна Україна” і “Української літературної газети”, які виходили в Мюнхені. Співпрацював із Східноєвропейським історичним інститутом ім. В. Липинського у Філадельфії з часу його заснування (1963) як редактор історичної секції Повного видання творів Липинського. Був керівником слов'янського й історичного відділів Державної бібліотеки в Гамбурзі. З 1984 р. — на пенсії, проживає поблизу м. Інсбрука (Австрія).

Першою великою науковою працею Л. Біласа була докторська дисертація “Олександр Керенський в російській революції 1917 р.”, прийнята до захисту влітку 1952 р. Характеризуючи мемуарні джерела й історіографію, історик показав тенденційність і навіть поверховість більшості свідчень сучасників. У дисертації йшлося про місце Керенського на перетині революційних і протиревольюційних процесів: першим він симпатизував з ідеологічних мотивів, другим мусив служити як державний діяч. У 1956 р.

опубліковано ґрунтовну розвідку Л. Біласа “Історіософічне та ідеологічне підґрунтя історичної й політичної концепції Михайла Грушевського” (німецькою мовою). У ширшому контексті тема зміни підходів до інтерпретації минулого розглядається в серії статей “Криза нашого образу історії”. Тут ідеться не тільки про конкретні причини загострення цієї кризи в Україні, а й про чинники, зумовлені загальною зміною ставлення до історії як науки.

Найбільше уваги Л. Білас присвятив історичній спадщині В’ячеслава Липинського. Безперечним досягненням ученого було висвітлення генези концепції Липинського про державу як форму організації суспільства і на роль політичних еліт у житті нації, а також конкретних його думок про шляхи здобуття Україною політичної незалежності. Жодний інший дослідник з такою повнотою не розкрив середовища, де формувалися погляди Липинського, вплив на нього неоромантизму і символізму, праць провідних тодішніх соціологів. В той же час добре показано й еволюцію світо розуміння Липинського в контексті розвитку української духовності.

Вдумливим аналізом дотеперішнього доробку істориків і аргументованістю власної позиції відзначаються статті про основні етапи української національної революції. Привертає увагу також критичний огляд історичних побудов Арнольда Тойнбі.

Істотним доповненням історіографічних студій Біласа стали рецензії. Наприкінці 50-х — на початку 60-х рр. він давав оцінку найважливішим тодішнім публікаціям в царині української історії. Безперечною його заслугою було інформування західних, зокрема німецькомовних читачів про українську науку. Україномовні рецензії мали часто полемічний характер, були внеском у поглиблення історіографічної рефлексії.

Здоровий критицизм, зумовлений прагненням до об’єктивності, властивий і статтям Біласа, присвяченим тогочасному політичному становищу в Україні та в інших країнах, зокрема у Польщі й республіках Середньої Азії. Не опублікованим залишилося дослідження Л. Біласа з історії спроб створити в Радянському Союзі марксистсько-ленінську бібліографічну класифікацію наук. Їшлося про принципову невдачу спроб розробити логічно зумовлену схему, підпорядковану догматично-моністичному світогляду, але й про об’єктивні труднощі, які виникають при спробах синтетичного погляду на систему людських знань в умовах дедалі більшого дроблення науки на спеціалізовані дисципліни.

В наш час Л. Білас вважає головним своїм завданням створення праць, які сприяли б підвищенню політичної культури незалежної держави. Саме з цією метою він спільно з Левом Коленським взявся за переклад твору провідного англійського філософа XVII ст. Томаса Гоббса “Бегемот” (опубл. вид-вом “Абрис” у 1996 р.). До перекладу додано вступну розвідку, яка ґрунтується на досконалому знанні останніх праць з цього питання. В останні місяці Л. Білас готує порівняльно-історичне дослідження, присвячене еволюції сучасних уявлень про етнічні спільноти, племена, народності, народи, нації.